

Samarbeidsstillinger for bedre kvalitet og relevans i praksisstudier i spesialsykepleierutdanningen

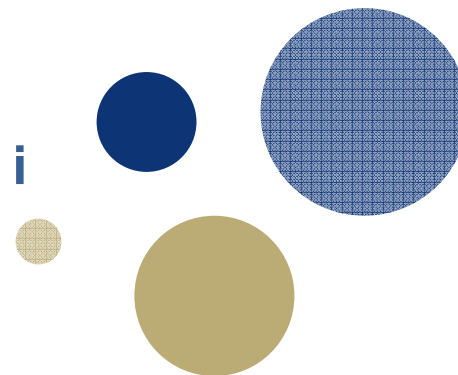
Valg av tilnærming:

Styrket veiledning i praksis

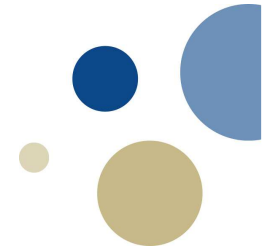
Presentasjon av erfaringer fra samarbeid mellom Intensivavdelingene ved St. Olavs hospital og Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie ved NTNU Trondheim

Presentasjon på ERFARINGSKONFERANSE 3.april 2019 i regi av Helse Midt-Norge

Prosjektansvarlige i samarbeidsstillinger/SVIP-veiledere:
Intensivsykepleier/undervisningssykepleier Elisabeth Eriksen, Hovedintensiv v/St. Olavs Hospital
Universitetslektor/spesialsykepleier Margret Gyda Wangen, ISM/NTNU

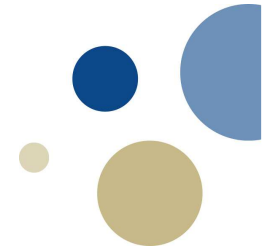
Et samarbeidsprosjekt fra 2016-2020

- *Formål:*
 - **Styrking av veiledningskompetanse hos praksisveiledere i intensivsykepleierstudentenes praksisperioder (3 perioder)**
 - Utprøving nye veilednings- og praksismodeller
 - **Utprøving av samarbeidsstillinger for bedre kvalitet og relevans i praksisstudier i spesialsykepleierutdanningen**
 - *tett og forpliktende samarbeid mellom utdanning og praksisfelt*
 - *tettere kopling mellom teori og praksis*

Bakgrunn for vårt prosjekt

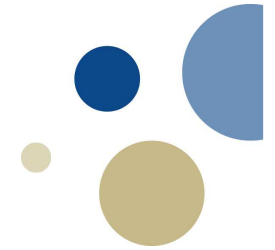
PRAKSISPROSJEKTETS funn (2016)

Anbefalte

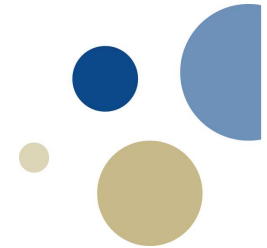
- Kombinerte stillinger/samarbeidsstillinger for å styrke samarbeidet mellom utdanningen og praksisfeltet
- **Systematisk utvikling av praksisveilederes kompetanse som et av de viktigste tiltakene for å fremme kvalitet i praksisstudiene**
- Forskriftsfesting av et krav til formell veilederutdanning. Dette skjedde ikke, men i [Forskrift om felles rammeplan for helse- og sosialfagutdanninger](#), gyldig fra september 2017, forsterkes kravene til kvalitetssikring av praksisstudiene, herunder veiledningen og veileders kompetanse

Intensivsykepleie – avansert og høyteknologisk sykepleie

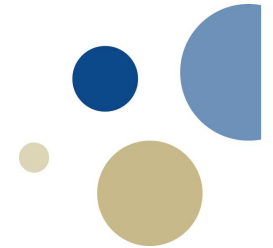

Utgangspunkt for prosjektet – kjente utfordringer i praksisveiledning

- Varierende kvalitet på veiledning av studentene pga praksisveiledere har varierende veiledningskompetanse/evner/interesse.
- Utfordringer i vurderingsarbeidet grunnet generelle læringsutbyttebeskrivelser og vanskeligheter med å operasjonalisere disse.
- Stor belastning på veiledere pga mye veiledning av studenter, nytilsatte og hospitanter, samt i lange perioder tungt pasientbelegg.
- Noen studenter har lite/ingen erfaring mens andre har lang erfaring som sykepleiere fra intensivavdeling/sykehus
- Krevende for sykepleiere å ivareta studentveiledning i tillegg til pasientoppfølging. Veiledningen medfører mye ekstraarbeid, særlig hvis studenten har svak læringskurve (Barge, 2011).

Videreutvikling og bredding

Prosjektet er gjennomført i tilknytning til praksisstudiene ved Intensivsykepleierutdanningen ved NTNU Trondheim ved følgende enheter:

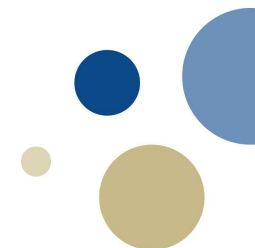
- St. Olavs hospital; Hovedintensiv (2016-2017)
- St. Olavs hospital; Hovedintensiv, Thoraxintensiv, Hjerterintensiv og Nevrointensiv har gjennomført prosjektet i studieåret (2017-2018)

Prosjektet ønskes videreført ved ovennevnte avdelingene i 2018 - 2020 og samtidig breddes det til

- St. Olavs hospital; Barneintensiv og til Nyfødttintensiv (prosjektet inkluderer barnesykepleiere som veileder barnesykepleierstudenter ved disse to enhetene)

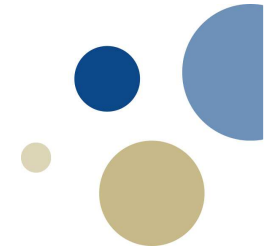
Prosjektets tiltak

- Vår tilnærming er en modifisert form for styrket veiledning i praksis (jfr. Bogsti mfl. 2013)
- **Innebærer i vårt prosjekt gruppeveiledning av praksisveiledere gjennom 4 strukturerte veiledningsmøter** dvs. møter mellom SVIP-veiledere fra praksisfeltet (Elisabeth) og utdanningen (Gyda) og de praksisveilederne som i den aktuelle praksisperioden veileder studenter

Fokus i SVIP-møtene

- å øke veiledningskompetansen
- å øke vurderingskompetansen
- å øke refleksjon i praksis

Erfaringer fra delprosjektet 2016-2018

- **Belastning på veileder kan bli større, spesielt i starten – mye nytt**
- **Utfordrende å få samlet veiledere til SVIP-møtene, avhengig av tett samarbeid med driftsansvarlige. Forankring og støtte i ledelsen er avgjørende.**
- **Noe utfordrende at det er ulik gruppesammensetning fra gang til gang**
- **Noe varierende motivasjon og engasjement hos veilederne**
- **Varierende flyt i veiledningen**
- **Overveiende positiv tilbakemelding fra praksisveiledere, ledere og kollegaer**

Gjennomføring av SVIP-møtene

4 møter mellom prosjektansvarlige/SVIP-veilederne og praksisveilederne

Før praksis: Veiledningsseminar (2t) i den hensikt å forberede praksisveilederne

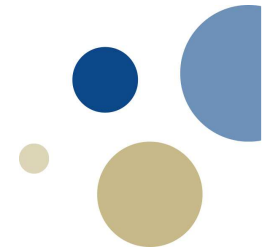
- Gjennomgang prosjektet
- Relevante praksisdokumenter
- Dialog/refleksjon om praksisveilederne forventninger til seg selv som veiledere, hvilke utfordringer de ser for seg (eller har erfart), hvilke forventninger de har til studentene der de nå er i utdanningsforløpet,

Under praksis: 2 SVIP - refleksjonsmøter (1t 15min per gang)

- Refleksjon over praksisveiledernes egne erfaringer, bruk av veiledningsverktøy; de 3 H'r, taksonomi, «den lille svarte boken» m.m.

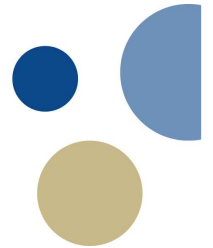
I slutten av/etter praksis: Oppsummering/dialog (1t 15 min), praksisveiledernes erfaringer/evaluering av prosjektet

- Evaluering/spørreskjema til studenter (papirbasert) og praksisveiledere (questback)

Innholdet i 2. og 3. SVIP-møte

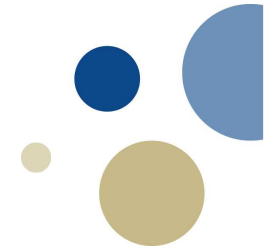
Fokus på praksisveiledernes utfordringer og muligheter i veilednings- og vurderingsarbeidet

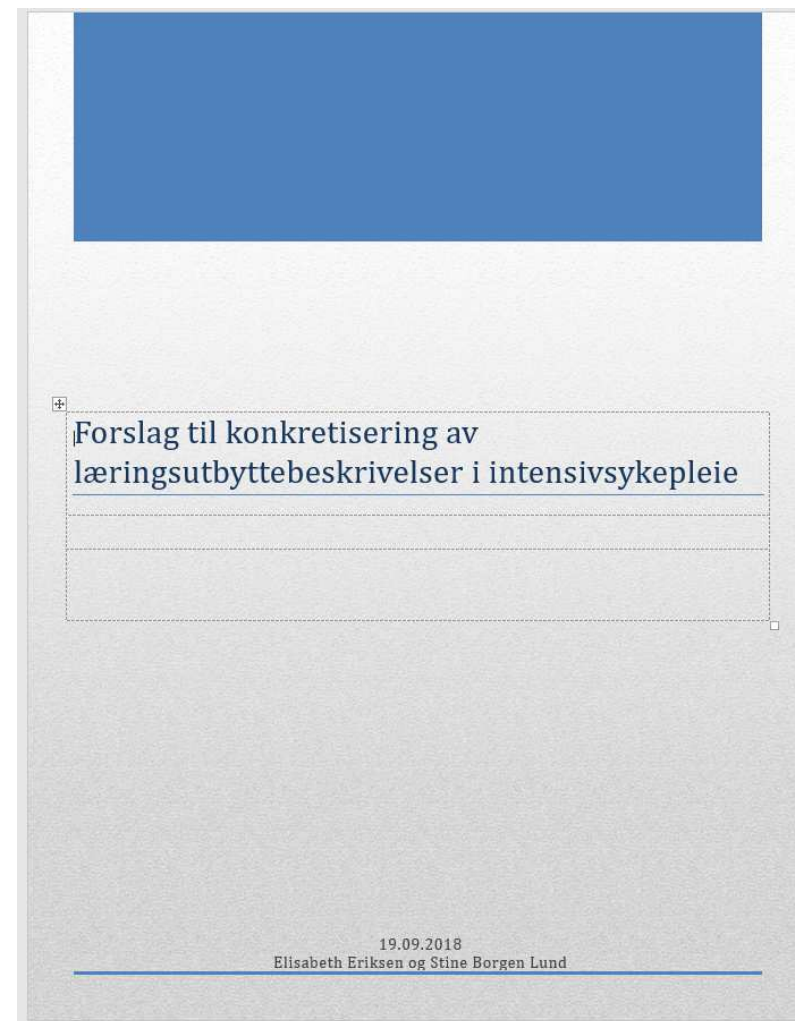
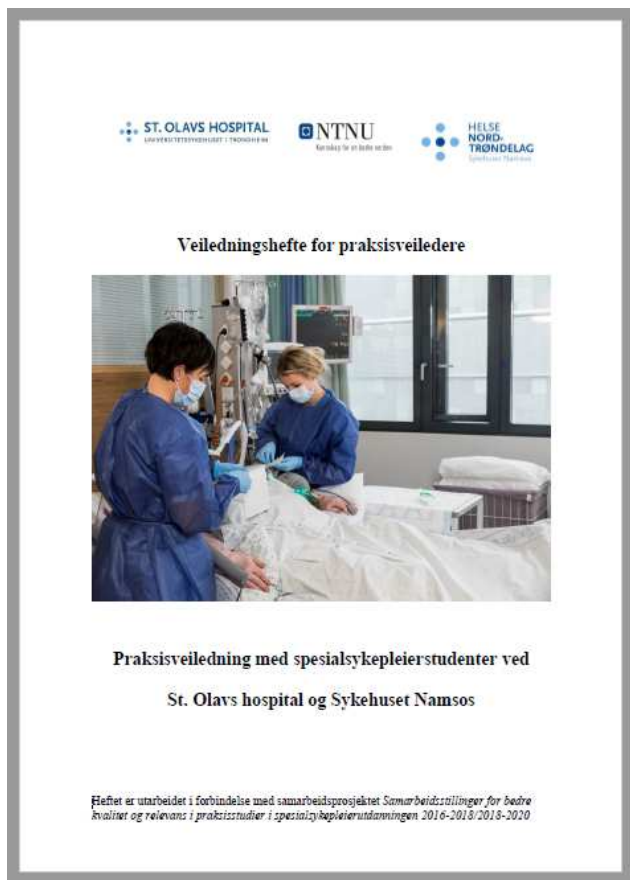
- ① Praksisveilederne tar med veiledningsgrunnlag/egne erfaringer/utfordrende/positive veiledningssituasjoner fra praksisveiledningen og deler med hverandre
- ② Prosjektansvarlige/SVIP-veilederne velger i samråd med praksisveilederne hvilke erfaringer det er mest hensiktsmessig å fokusere på «her og nå» for å lære praksisveiledning sammen
- ③ Refleksjon over valgt erfaring – gjerne med henvisning til/bruk av noen av prosjektets hjelpemidler
- ④ Oppsummering/tilbakemelding

Andre tiltak som er prøv ut

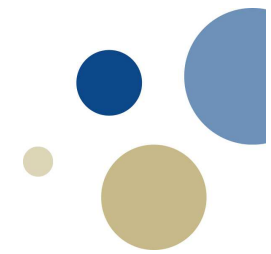
- **Parpraksis fra 2016 – d.d.**
 - Dra nytte av studentens ulike kompetanse
 - Stimulere til refleksjon studentene i mellom
 - Redusere bruk av praksisveiledere
- **Hovedveileder fra høst 2018**
 - Kun ved Hovedintensiv
 - Opprettet med bakgrunn i erfaringer gjort under SVIP-prosjektet
 - 1 hovedveileder er knyttet til 4-5 praksisveiledere som veileder hver sin student

Noen verktøy

Noen verktøy

De 3 H'er inspirert av Bagger og Schultz, (2009)

De 3 H'er

Refleksjonen kan starte ut fra hvilket som helst "hjørne".

Refleksjonen kan skje før- under og/eller etter at du og studenten har gjennomført en læresituasjon sammen

Husk å lytte til studentens svar gi respons og reflekter rundt dem sammen med henne/han (ikke bare still flere nye spørsmål)

Hender – dine handlinger:
Hva vil du velge/valgte du å gjøre i situasjonen?

Hode – dine tanker og teoretisk grunnlag: **Hvilke tanker gjør du deg** å før vi går inn til pasienten?/Hva tenkte du i situasjonen?

Hjerte – ditt etiske hjørne: Hvordan hadde du det i situasjonen? Hvordan var det å være deg? Hva er det rette/gode å gjøre i denne situasjonen?

BLOOMS Taksonomi (Hiim og Hippe, 2007)

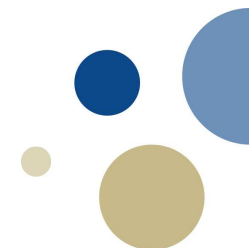
Kognitive mål (teoretisk kunnskap):

	Vurdere	Bedømme Vurdere Avgjøre Forstå	Drøfte Anvende Velge	Høyt nivå
Forstå betydningen av		Utføre Forklare Vurdere	Løse Demonstrere	Middels nivå
Reprodusere		Regne opp Beskrive Kjenne til Ha kunnskap om Ha kjennskap til	Presentere Navngi Referere Vite om	Lavt nivå

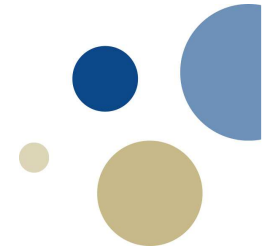
Evaluering av prosjektet, spørsmål til praksisveiledere/studenter – aktuelle områder

- *Bakgrunnsdata om erfaring som praksisveileder og praksisveilederkompetanse*
- *Forberedelse før oppstart av prosjektet/praksisstudieperiodene*
- *Rammebetingelser for praksisveiledning*
- *Læringsmiljø*
- *Veilederrollen/relasjonen mellom praksisveileder og student*
- *Gjennomføring av veiledning*
- *Betydningen av kollegers støtte i veiledningsarbeidet*
- *Bruk av prosjektets veiledningsverktøy*
- *Læringsutbytter i veilednings- og vurderingsarbeidet*
- *Prosjektets betydning for meg som praksisveileder*

Over 20 praksisveiledere svarte

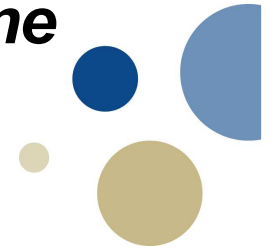

Veilederkompetanse

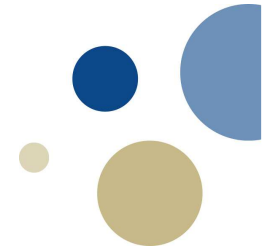
- Kun et fåtall av praksisveilederne hadde formell veilederutdanning
- De fleste ønsket mer kompetanse i veiledning av studenter
- Det var noen flere som uttrykte at de ikke ønsket å ta videreutdanning i veiledning av studenter, enn de som uttrykte at de ønsket å ta en slik videreutdanning for å styrke sin veilederkompetanse
- De fleste uttrykte at de ønsket å styrke sin veiledningskompetanse gjennom kollegaveiledning i samarbeid mellom utdanning og praksisfelt jfr. for eksempel aktuelle SVIP-prosjekt

Forberedelse før oppstart av praksisstudieperiodene og tilrettelegging for deltakelse i SVIP-møtene

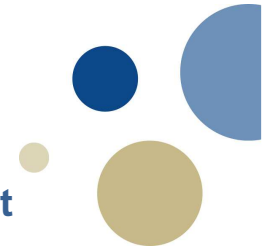
- Noen uttrykte at de fikk tilstrekkelig tid til forberedende aktiviteter som praksisveileder før praksisstudieperioden begynte, nesten like mange mente de ikke fikk tilstrekkelig tid
- Neste alle sa det ble tilrettelagt for at de fikk delta på de 4 SVIP-møtene

Læringsmiljø og veiledning

- De fleste opplevde at det er positiv holdning til studentveiledning ved deres avdeling
- De fleste sa at studentveiledning blir sett på som en viktig oppgave ved deres avdeling
- De fleste sa de var positive til å være praksisveileder
- De fleste sa at de opplevde god støtte fra deres kolleger når de var praksisveiledere

Læringsmiljø og veiledning

Vi ba praksisveilederne om å uttrykke NÅR de opplevde praksisveiledningen mest krevende:

- 1) Praksisveiledning er mest krevende når det er mangel på tid til veiledning på grunn av mange gjøremål
- 2) Studenten er lite engasjert
- 3) Det er ressursmangel i avdelingen
- 4) Pasienten er ustabil
- 5) Studenten viser svak fremgang
- 6) Studenten er uerfaren
- 7) Når pårørende er tilstede
- 8) Pasienten er våken
- 9) Annet: "Når studenten har høy kompetanse fra før" og "når holdning at man er godt bemannet når man er en student og en veileder på et intensivrom, det er en holdning som ikke gir rom for tid til veiledning"

Læringsmiljø og veiledning

- De fleste var enig i at de ga daglig tilbakemelding til sine studenter
- De fleste var enig i at de i det store og hele var fornøyd med den veiledningen de ga
- De fleste var enig i at de opplevde at studentene fikk den veiledningen de hadde behov for, noen få var uenig

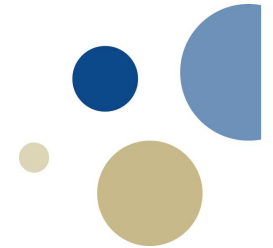

Veilednings- og vurderingsarbeidet

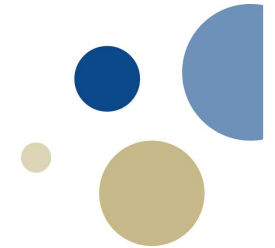
- Mange sa de var enig i at de hadde nytte av praksisemnets læringsutbyttebeskrivelser i veilednings- og vurderingsarbeidet, at disse hjalp dem til å fokusere på det som var viktig for studentene å lære i denne praksisstudieperioden
- Det var ulike meninger om "det var lett å skrive vurdering ved midt- og sluttvurdering", mange var "delvis uenig" i det.
- De fleste opplevde at de ikke fikk tilrettelagt tid til å skrive vurdering av studenten

Prosjektets betydning

- De fleste uttrykte de var enig i at de hadde stort utbytte av å reflektere over praksisveiledning sammen med kolleger i prosjektets SVIP-møter
- De fleste uttrykte at de hadde nytte av prosjektets veiledningshefte og veiledningsverktøy

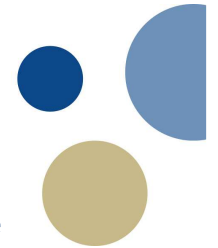
Prosjektets betydning

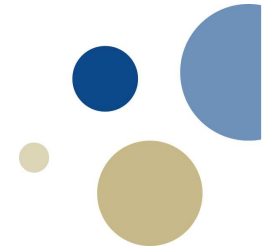
- De fleste uttrykte at SVIP-prosjektet hadde styrket deres veiledningskompetanse
- Mange uttrykte at prosjektet hadde bidratt til at studentveiledning har fått høyere status på deres avdeling, men de fleste er ”verken enig eller uenig” i det
- Mange uttrykte at prosjektet har bidratt til at de hadde fått bedre rammevilkår for å være praksisveileder, men noen er ”verken enig eller uenig” i det

Våre erfaringer fra prosjektet så langt

- Positiv at utdanning og praksisfelt møtes og kan reflektere over praksisveiledning sammen, praksisveiledning er en viktig oppgave av stor betydning for tjenesten, pasienter og pårørende, studenter og de som ivaretar oppgaven - praksisveilederne
- Avgjørende at prosjektet er godt forankret i ledelsen og i kollegiet
- Evaluering antyder at praksisveilederne jevnt over har et godt utbytte av SVIP-møtene med tanke på styrking av egen veiledningskompetanse

Våre erfaringer fra prosjektet så langt

- Vesentlig for paret i samarbeidsstilling å ha kjennskap til hverandres felt og være tilstede i hverandres arbeidsmiljø
- Som prosjektansvarlige/SVIP-veiledere har vi fått viktig informasjon/kunnskap om hvordan praksisveiledere opplever det å veilede ved intensivavdelingene
- Viktig å ta denne kunnskapen på alvor og bringe videre til både praksisfelt og utdanning – gjennom publisering

Noen refleksjoner der vi er nå i prosjektet – Elisabeth sitt praksisperspektiv:

- Tilrettelegge tid: For å gjøre oppgaven som praksisveileder mer attraktiv og ikke så "presset"
 - Få anledning til å forberede seg før studenten kommer (Hovedintensiv bruker Kompetanseportalen)
 - Skrive midt og slutt vurdering – noen ønsker å gjøre dette på jobb, andre ønsker å sitte hjemme og skrive og få avspasert, oppfordret alle til å be om tid til å gjøre dette arbeidet - kan hovedveileder bidra her?
- Som prosjektansvarlig:
 - Anmode lederne til å tilrettelegge tid
 - Hjelp lederne å se utfordringer og muligheter i sammenheng med drift
 - Presentere resultatene for lederne
- Fokus på praksisveiledning er i tiden - artikler om tilsvarende prosjekter inspirerer

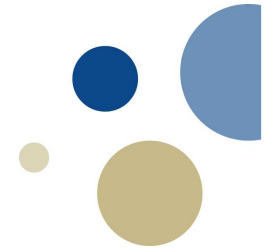

Noen refleksjoner der vi er nå i prosjektet – Gydas utdanningsperspektiv:

Dialogen med praksisveilederne tyder på at

- Studentens ansvar for egen læring og dokumentasjon av egen læring med fordel kan styrkes/tydeliggjøres
- Erfaringer som har kommet frem i SVIP-møter:
 - Det påvirker veiledningsprosessen positivt at studenten selv deltar aktivt i dokumentasjon av egen læreprosess gjennom praksisperioden
 - For eksempel ved å loggføre læresituasjoner og evaluere seg selv; intensivsykepleie gjennomført med veiledning – med noe veiledning – selvstendig, kommentere egne prestasjoner og gjerne be om kommentarer fra andre sykepleiere/veileder som studenten går med
 - For eksempel at studenten vurderer seg selv skriftlig og deler sin vurdering med praksisveileder/lærer før midt- og sluttvurdering
 -
- Dialog om studentens utøvelse av intensivsykepleie, bidrar til å sette ord på studentens yrkesutøvelse og bidrar til å sette ord på praktisk praksisveiledning

Praksisprosjektet (2016) anbefalte formell praksisveilederkompetanse

- ISM ved NTNU Trondheim tilbyr en tverrfaglig *Videreutdanning i praksisveiledning av studenter/profesjonsutøvere innen helse- og sosialfag*, 10 studiepoeng på Masternivå samlingsbasert og delvis nettbasert.
- **I vårt prosjekt er det foreløpig få praksisveiledere som ønsker å ta en slik videreutdanning**

DOKUMENTASJON på kompetansehevingen

For eksempel

- Utstede et diplom som dokumenterer at praksisveiledere deltar på SVIP-møtene og arbeider med å styrke sin praksisveilederkompetanse?

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for medisin og helsevitenskap
Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie

Kari Normann

har gjennomført ____ timers

Styrket veiledning i praksis (SVIP) i den hensikt å styrke egen praksisveilederkompetanse

SVIP er et tiltak i et samarbeidsprosjekt mellom St. Olavs hospital og Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie: *Samarbeidsstillinger for bedre kvalitet og relevans i praksisstudier i spesialistsykepleierutdanningen*. Samarbeidsprosjektet gjennomføres i 2018-2020 og er finansiert av midler fra Helse Midt-Norge/Regionalt samarbeidsorgan for utdanning, forskning og innovasjon.

Prosjektets fokus har vært å styrke praksisveilederens veilederkompetanse gjennom fire systematiske SVIP-møter under intensivsykepleierstudentenes praksisstudieperioder:

1. SVIP-møte (2 timer): seminar om prosjektet og den aktuelle praksisstudieperioden
2. SVIP-møte (75 min): om praksisveiledning av spesialisykepleierstudenter
3. SVIP-møte (75 min): om veiledning og vurdering av spesialisykepleierstudenters progresjon og kompetanse
4. SVIP-møte (75 min): evaluering av veilednings- og vurderingsprosessen i den aktuelle praksisstudieperioden samt evaluering av SVIP-prosjektets gjennomføring.

Prosjektlederne Eriksen og Wangen har tilrettelagt og ledet SVIP-møtene. Praksisveilederne har deltatt aktivt ved å dele egne erfaringer og reflektere over mulige tilnærminger til praksisveiledning/-vurdering innen intensivsykepleie.

Trondheim, 20.januar 2019

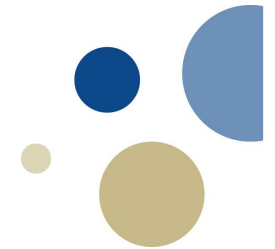
Elisabeth Eriksen,
prosjektleder
Intensivsykepleier
undervisningssykepleier
St. Olavs Hospital

Guri Rasmussen
Fagenhetsleder
Spesialsykepleie
ISM

Margret Gyda Wangen,
prosjektleder
Operasjonssykepleier
Universitetssektor ISM

Videreutvikling og bredding

Nytt fra høsten 2018 – prosjektet gjennomføres i samarbeid med Sykehuset Namsos i tilknytning til praksisstudiene innen anestesi-, intensiv- og operasjonssykepleie for praksisveiledere som veileder Kull 2018

TAKK

- Dette samarbeidsprosjektet som gjennomføres i 2018-2020 er finansiert av midler fra Helse Midt-Norge/Regionalt samarbeidsorgan for utdanning, forskning og innovasjon.
- Vi vil takke Helse Midt-Norge, alle våre samarbeidsparter ved St. Olavs hospital og Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie for både samarbeid, støtte og utfordrende spørsmål
- Vi er spent på videreføring av prosjektet og må sette større fokus på det i 2019-2020.

Referanser

- Aleksandersen, I., Mathisen, T. Nakrem, S. (2014). En ny praksismodell i sykepleierutdanningen for fremtidens behov. *Vård i Norden* 2, 120, (24), s 4-9.
- Bagger, C. og Schultz, H. (2009). *Vejledning av fagprofessionelle i klinisk praksis*. Munksgaard Danmark. København.
- Barge, BN. (2011). *Veiledning av studenter i intensivavdelingen*. Mastergradsoppgave i helsefag, Institutt for helse og omsorgsfag. Det helsevitenskapelig fakultet. Universitetet i Tromsø.
-
- Bogsti, W. B., Solvik, E., Engelién, R. I., Moen Ø. L., Nordhagen, S. S., Struksnes, S og Arvidsson, B. (2013). Styrket veiledning i sykepleierutdanningens praksisperioder. *Vård i Norden*. 1 (33). S. 56-60
- Kårstein, A. og Caspersen, J. (2014). *Praksis i helse- og sosialfagutdanningene*. En litteraturgjennomgang. NIFU-rapport 16/2014.
- Hauge, K. W., Maasø, A. G., Barstad, J., Eide, H. S., Karlsholm, G., Stamnes, A., Skjong, G., Skår, J-R og Thingnes, E. R. (2015), *Kvalitet og kompetanse i praksisveiledning av studenter i helse- og sosialfag i spesialisthelsetjenesten*. Møreforskning Molde AS, Molde.
- Hiim, H. og Hippe, E. (2007). *Undervisningsplanlegging for yrkeslærere*. 7 oppl. Gyldendal Akademiske. Oslo.
- Johansson, A. og Eide, K. (2018) *Refleksjon må inn i veiledningen av studenter i intensivsykepleie*. *Sykepleien* 2018. <https://static.sykepleien.no/sites/default/files/pdf-export/pdf-export-69405.pdf?c=1527490354>
- UHR (2016), *Kvalitet i praksisstudiene i helse- og sosialfaglig høyere utdanning: Praksisprosjektet*. http://www.uhr.no/documents/praksisprosjektet_sluttrapport_ver2.pdf